

**PAŃSTWOWA
KOMISJA WYBORCZA**

ZPOW-703-34/16

Warszawa, dnia 14 września 2016 r.

Panie i Panowie

Komisarze Wyborczy

Szanowni Państwo Sędzino!

Państwowa Komisja Wyborcza, w związku z wątpliwościami, raz jeszcze wyjaśnia, że w opinii Komisji organem właściwym do stwierdzenia wygaśnięcia mandatu wójta (burmistrza, prezydenta miasta) w każdym przypadku naruszenia art. 27 ustawy z dnia 8 marca 1990 r. o samorządzie gminnym (Dz. U. z 2016 r. poz. 446) jest komisarz wyborczy.

Zgodnie bowiem z art. 492 § 2a ustawy z dnia 5 stycznia 2011 r. — Kodeks wyborczy (Dz. U. Nr 21, poz. 112, z późn. zm.) wygaśnięcie mandatu wójta z przyczyn, o których mowa w § 1 pkt 3, 4 i 5 - w zakresie powodów wskazanych w art. 27 ustawy z dnia 8 marca 1990 r. o samorządzie gminnym, oraz pkt 6 i 7, stwierdza komisarz wyborczy, w drodze postanowienia, w terminie 14 dni od dnia wystąpienia przyczyny wygaśnięcia mandatu.

Ratio legis wprowadzonego ustawą z dnia 31 sierpnia 2011 r. o zmianie ustawy — Kodeks wyborczy oraz niektórych innych ustaw (Dz. U. Nr 217, poz. 1281) i ustawą z dnia 11 lipca 2014 r. o zmianie ustawy — Kodeks wyborczy oraz niektórych innych ustaw (Dz. U. poz. 1072) przeniesienia kompetencji do stwierdzania wygaśnięcia mandatu wójta z rady gminy na komisarza wyborczego w przypadku zajścia wskazanych wyżej przesłanek było umożliwienie szybkiego stwierdzania wygaśnięcia mandatu przez organ jednoosobowy oraz uniknięcie zdarzających się przypadków zwlekania, często z przyczyn pozaprawnych, przez rady gmin z podjęciem uchwały w sprawie wygaśnięcia mandatu wójta lub nawet konieczności wydania zarządzenia zastępczego przez wojewodę wobec niepodjęcia uchwały przez radę. Przeniesienie kompetencji nastąpiło wyłącznie w przypadku tych przesłanek, których zajście nie jest kwestią ocenną.

W przypadku przesłanek wymagających wyjaśnienia i oceny ustawodawca pozostawił stwierdzenie wygaśnięcia mandatu wójta w kompetencjach rady gminy (art. 492 § 2 Kodeksu wyborczego).

Należy zauważyć, że to właśnie § 2 i § 2a art. 492 Kodeksu wyborczego są przepisami określającymi, który organ właściwy jest do stwierdzenia wygaśnięcia mandatu wójta.

Zgłaszane Państwowej Komisji Wyborczej wątpliwości wiązały się natomiast z brzmieniem art. 492 § 5 Kodeksu wyborczego, który stanowi, że „W przypadku niezrzeczenia się funkcji lub niezaprzestania prowadzenia działalności gospodarczej przez wójta w terminie, o którym mowa w § 4, rada gminy stwierdza wygaśnięcie mandatu wójta, w drodze uchwały, w terminie miesiąca od upływu tego terminu.”.

Przepis ten pozostał bez zmian po wskazanej wyżej nowelizacji Kodeksu wyborczego z dnia 11 lipca 2014 r., w której komisarz wyborczy otrzymał kompetencje do stwierdzania wygaśnięcia mandatu wójta w przypadku naruszenia ustawowych zakazów łączenia funkcji wójta z wykonywaniem funkcji lub prowadzenia działalności gospodarczej w zakresie powodów wskazanych w art. 27 ustawy z dnia 8 marca 1990 r. o samorządzie gminnym.

Należy przy tym zauważyć, że w poprzednim stanie prawnym przepisem wskazującym organ właściwy do wykonania tej czynności był § 2 w art. 492 Kodeksu wyborczego. Natomiast § 5 tego artykułu określał jedynie termin, w którym rada obowiązana była stwierdzić wygaśnięcie mandatu w przypadku upływu określonego w § 4 terminu zrzeczenia się funkcji lub zaprzestania prowadzenia działalności gospodarczej, nie był natomiast normą kompetencyjną wskazującą organ właściwy do wykonania tej czynności. Taki też charakter ma ten przepis obecnie i dotyczy wyłącznie tych przypadków określonych w art. 492 § 1 pkt 5, w których właściwa do stwierdzenia wygaśnięcia mandatu jest rada.

W opinii Państwowej Komisji Wyborczej nie można bowiem przyjąć, że racjonalny ustawodawca postanowił przenieść na komisarza wyborczego kompetencje stwierdzenia wygaśnięcia mandatu wójta m. in. w przypadku naruszenia ustawowych zakazów łączenia funkcji wójta z wykonywaniem funkcji lub prowadzenia działalności gospodarczej w zakresie określonym w art. 27 ustawy o samorządzie gminnym, pozostawiając jednak tę kompetencję radzie w przypadku naruszenia tego samego przepisu

poprzez niezrzeczenie się funkcji lub niezaprzestania działalności w określonym w Kodeksie terminie przez nowo wybranego wójta. Oznaczałoby to bowiem wskazanie dwóch różnych organów właściwych do stwierdzenia wygaśnięcia mandatu wójta z tej samej przesłanki w zależności od okresu, w którym doszło do naruszenia przepisu. Ponadto pozostawiałoby to w tym przypadku wszystkie negatywne konsekwencje, których ustawodawca chciał uniknąć dokonując zmiany właściwości organów. Podkreślić przy tym także należy, że przepis ustalający kompetencje komisarza wyborczego do stwierdzenia wygaśnięcia mandatu (art. 492 § 2a Kodeksu wyborczego) nie zawiera wyłączenia w tym zakresie.

Państwowa Komisja Wyborcza raz jeszcze podkreśla, że wykładnia funkcjonalna art. 492 Kodeksu wyborczego jednoznacznie wskazuje na wyłączną właściwość komisarza do stwierdzenia wygaśnięcia mandatu wójta w przypadku naruszenia zakazów określonych w art. 27 ustawy o samorządzie gminnym, zarówno w sytuacji gdy dochodzi do naruszenia zakazu w trakcie trwania kadencji, jak i naruszenia go poprzez niezaprzestanie łączenia pełnienia funkcji przez nowo wybranego wójta z funkcjami, mandatami i zatrudnieniem określonymi w art. 27.

Z poważaniem,

Przewodniczący

Państwowej Komisji Wyborczej

Wojciech Hermeliński